

КИЇВСЬКИЙ ІНСТИТУТ БІЗНЕСУ ТА ТЕХНОЛОГІЙ

КАФЕДРА ПСИХОЛОГІЇ

ЗАТВЕРДЖЕНО

Вчена рада

Протокол № 1 від 31.08.2024

Голова вченої ради

О. В. Яковлева

ПСИХОЛОГІЧНА РЕАБІЛІТАЦІЯ ПСИХІЧНИХ РОЗЛАДІВ

ОБОВ'ЯЗКОВА ОСВІТНЯ КОМПОНЕНТА

СИЛАБУС

для підготовки фахівців другого (магістерського) рівня вищої освіти
за освітньою програмою «Реабілітаційна психологія»

О. В. Шелестова, 2024 рік
shelestova.o@kibit.edu.ua

СХВАЛЕНО

Кафедра психології

Протокол № 11 від 24.06.24

Зав. каф. *Лановенко* Ю. І. Лановенко

Київ 2024

Силабус обов'язкової освітньої компоненти ПСИХОЛОГІЧНА РЕАБІЛІТАЦІЯ ПСИХІЧНИХ РОЗЛАДІВ для студентів освітньої програми «Реабілітаційна психологія» другого (магістерського) рівня вищої освіти за спеціальністю 053 «Психологія» галузі знань 05 «Соціальні та поведінкові науки».

Розробники: О. В. Шелестова, канд. психол. наук, доцент кафедри психології Київського інституту бізнесу та технологій, А. В. Шафорост, магістр практичної психології, викладач кафедри психології Київського інституту бізнесу та технологій.

Силабус затверджений на засіданні кафедри психології
Протокол № 11 від «24» червня 2024 року

Завідувач кафедри Ю. І. Лановенко

© О. В. Шелестова, А. В. Шафорост, 2024 рік
© КІБІТ, 2024 рік

1. Анотація курсу

Місце «Психологічна реабілітація психічних розладів» в програмі навчання: дисципліна відноситься до обов'язкової освітньої компоненти професійної підготовки.

Засоби оцінювання – проміжні завдання, підсумковий екзамен, який здійснюється за заліковими білетами (тестовими завданнями).

Форма навчання	Семестр	Кредити ECTS	Години	Лекції	Практичні (семінарські) заняття	СРС	Екзамен
Денна	1	4	120	32	32	54	2
Заочна	1	4	120	8	8	102	2

Мова навчання: українська.

Передреквізити – Професійно-особистісний спецпрактикум, Перша психологічна допомога, Психологія масової поведінки.

Постреквізити – Емоційний інтелект в управлінні, Групи психореабілітаційної підтримки, Сучасні напрями консультативної роботи у реабілітаційній психології, Групи психореабілітаційної підтримки.

2. Мета курсу

Предметом вивчення навчальної дисципліни є система наукових знань про принципи, методи та технології психологічної, соціальної і професійної реабілітації осіб з психічними розладами. Ця дисципліна досліджує теоретичні та практичні аспекти відновлення психічного здоров'я, соціальної адаптації та повноцінного функціонування особистості, яка пережила травму чи страждає від психічного захворювання.

Метою викладання навчальної дисципліни є формування у магістрів-психологів фахових компетентностей, необхідних для здійснення психологічної реабілітації осіб з психічними розладами. Вивчення цього курсу дозволить студентам оволодіти знаннями та практичними методами для відновлення психічного здоров'я, адаптації та соціальної інтеграції пацієнтів.

Згідно з вимогами освітньої програми, студенти повинні освоїти наступні **компетентності**:

ЗК 01. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

ЗК 02. Здатність проведення досліджень на відповідному рівні.

ЗК 03. Здатність генерувати нові ідеї (креативність).

ЗК 04. Уміння виявляти, ставити та вирішувати проблеми.

ЗК 05. Цінування та повага різноманітності та мультикультурності.

СК 01. Здатність здійснювати теоретичний, методологічний та емпіричний аналіз актуальних проблем психологічної науки та/або практики.

СК 02. Здатність самостійно планувати, організовувати та

здійснювати психологічне дослідження з елементами наукової новизни та/або практичної значущості.

СК 03. Здатність обирати і застосувати валідні та надійні методи наукового дослідження та/або доказові методики і техніки практичної діяльності.

СК 04. Здатність здійснювати практичну діяльність (тренінгову, психотерапевтичну, консультаційну, психодіагностичну та іншу залежно від спеціалізації) з використанням науково верифікованих методів та технік.

СК 06. Здатність ефективно взаємодіяти з колегами в моно- та мультидисциплінарних командах.

СК 07. Здатність приймати фахові рішення у складних і непередбачуваних умовах, адаптуватися до нових ситуацій професійної діяльності.

СК 08. Здатність оцінювати межі власної фахової компетентності та підвищувати професійну кваліфікацію.

СК 09. Здатність дотримуватися у фаховій діяльності норм професійної етики та керуватися загальнолюдськими цінностями.

СК 10. Здатність розробляти та впроваджувати інноваційні методи психологічної допомоги клієнтам у складних життєвих ситуаціях.

СК 11. Здатність надавати оперативну психологічну допомогу та використовувати методи психологічного захисту людини в складних життєвих ситуаціях.

СК 12. Здатність здійснювати психолого-реабілітаційну діагностику, розробляти та реалізовувати індивідуальні та групові плани психологічної реабілітації осіб.

СК 13. Здатність розробляти та застосовувати превентивні та корекційні програми збереження психологічного здоров'я людини.

СК 14. Здатність до рефлексії та супервізії власної фахової діяльності.

СК 15. Здатність активізувати психосоматичні ресурси особистості для її ефективного функціонування в складних життєвих ситуаціях.

СК 16. Здатність застосовувати психологічні технології, спрямовані на відновлення психоемоційного стану, соціальної активності, когнітивних функцій і самостійності клієнтів.

До програмних результатів навчання віднесено:

ПР 01. Здійснювати пошук, опрацювання та аналіз професійно важливих знань із різних джерел із використанням сучасних інформаційно-комунікаційних технологій.

ПР 02. Вміти організовувати та проводити психологічне дослідження із застосуванням валідних і надійних методів.

ПР 03. Узагальнювати емпіричні дані та формулювати теоретичні висновки.

ПР 04. Робити психологічний прогноз щодо розвитку особистості, груп, організацій.

ПР 05. Розробляти програми психологічних інтервенцій (тренінг, психотерапія, консультування тощо), проводити їх в індивідуальній та груповій роботі, оцінювати якість.

ПР 07. Доступно і аргументовано представляти результати досліджень у писемній та усній формах, брати участь у фахових дискусіях.

ПР 08. Оцінювати ступінь складності завдань діяльності та приймати рішення про звернення за допомогою або підвищення кваліфікації.

ПР 09. Вирішувати етичні дилеми з опорою на норми закону, етичні принципи та загальнолюдські цінності.

ПР 10. Здійснювати аналітичний пошук відповідної до сформульованої проблеми наукової інформації та оцінювати її за критеріями адекватності.

ПР 11. Здійснювати адаптацію та модифікацію існуючих наукових підходів і методів до конкретних ситуацій професійної діяльності.

ПР 13. Визначати психічні, когнітивні та емоційні потреби клієнтів у процесі реабілітації, адаптації та соціалізації.

ПР 14. Розробляти та впроваджувати індивідуальні та групові програми психологічної реабілітації з урахуванням медичних, психологічних і соціальних факторів.

ПР 15. Надавати кваліфіковану психологічну допомогу особистості у складних життєвих ситуаціях для активізації ресурсів її життєстійкості.

ПР 16. Співпрацювати з фахівцями суміжних галузей (педагогами, соціальними працівниками, менеджерами, лікарями, реабілітологами) у процесі психологічного реабілітаційного супроводу клієнта.

Програма навчальної дисципліни складається з **3-х змістових модулів та 9-и тем.**

3. План лекційних та семінарських занять та завдання до СРС

Основний підручник цього курсу – Медико-психологічні аспекти реабілітації й абілітації в епоху турбулентності : зб. наук. пр. / за заг. ред. О. А. Панченка. – Київ : КВІЦ, 2021. – 420 с.

Змістовий модуль 1. Загальні відомості про психічні розлади

Лекція 1. Психічні розлади та їх нозологія: актуальне для роботи психолога в реабілітаційній роботі

1. Визначення та ключові ознаки психічних розладів.
2. Історичні аспекти розуміння психічних захворювань.
3. Нозологія в психіатрії: основи класифікації психічних захворювань.
4. Загальна характеристика ендогенних, екзогенних та психогенних розладів.

Практичне заняття 1.

1. Розбір клінічного випадку пацієнта.
2. Розбір основних нозологій.
3. «Симптом» і «синдром»: спільне та відмінне.
4. Основні виклики перед фахівцями в сучасній системі психореабілітації.

5. Огляд основних груп розладів (шизофренія, афективні розлади – депресія, біполярний розлад; тривожні розлади, фобії, obsесивно-компульсивний розлад.
6. Органічні та симптоматичні психічні розлади.
7. Розлади особистості.

CPC 1.

1. Розробити інтелект-карту «Роль та місце психосоціальної реабілітації в системі сучасної психіатричної допомоги» за допомогою ресурсу radlet.com, де відобразити:
 - лаконічне та чітке визначення понять «психосоціальна реабілітація» та «психіатрична допомога», а також їх взаємозв'язок;
 - теоретичні засади: історія розвитку (від моральної терапії до мультидисциплінарного підходу), етичні принципи та правові норми (техніка безпеки фахівця);
 - перелік і короткий опис основних методів (арт-терапія, ігротерапія, тренінги соціальних навичок, психоосвітні програми, тощо);
 - особливості реабілітації при конкретних психічних розладах (шизофренія, ПТСР, органічні розлади та деменція);
 - взаємодія з медикаментозним лікуванням, роль мультидисциплінарної команди (психіатр, психолог, соціальний працівник);
 - соціальний аспект: соціальна та трудова реабілітація, реінтеграція пацієнтів у суспільство;
 - критерії оцінки: показники ефективності реабілітації (зменшення госпіталізацій, поліпшення якості життя) та державні стандарти якості послуг.
2. Матеріал доповнювати впродовж курсу з опорою на матеріал лекцій та семінарського заняття.
3. Готову роботу прикріпити до гугл-класу.

Література:

1. Дуб В. Реабілітаційна психологія : методичні матеріали до семінарських занять [для студентів ВНЗ]. Дрогобич : Редакційно-видавничий відділ Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка, 2017. 92 с.
2. Кошова І. В. Основи психологічної реабілітації : практикум. Ніжин : НДУ ім. М. Гоголя, 2017. 89 с.
3. Пророк Н., Запорожець О., Креймеєр Дж., Гридковець Л., Царенко Л., Ковальчук О., Невмержицький В., Кондратенко Л., Манилова Л.,

- Чекстере О., Палієнко Т. Основи реабілітаційної психології: подолання наслідків кризи. Навчальний посібник. Том 1. Київ, 2018. 208 с.
4. Романовська Л. Особливості психологічної реабілітації осіб, які пережили травмівні події. Науковий журнал «Психологічні травелогі», 2024. № 3. С. 251.
 5. Медико-психологічні аспекти реабілітації й абілітації в епоху турбулентності. Збірник наукових праць / за заг. ред. О. А. Панченка. Київ : КВІЦ, 2021. 420 с.

Лекція 2. Клінічні основи психореабілітації. Психіатрична та патопсихологічна діагностика.

1. Діагностичні класифікації в психореабілітації: МКХ-10, МКХ-11 та DSM-V.
2. Міжнародна класифікація хвороб (МКХ-10, МКХ-11): розділ F, присвячений психічним розладам.
3. Критерії діагностики та їх використання в Україні.
4. Діагностичний і статистичний посібник з психічних розладів (DSM-V): структура та призначення DSM-V, багатоосьова система діагностики, застосування у клінічній та дослідницькій практиці.
5. Практичне застосування класифікацій.
6. «Кейс-стаді»: діагностика розладів згідно з МКХ-11 (основи).

Практичне заняття 2.

1. Практичні задачі із застосування МКХ-11 та DSM-V.
2. Відмінності між класифікаціями.
3. Розбір клієнтських випадків у роботі психолога.
4. Аналіз та рефлексія.

СРС 2.

1. Обрати одну з класифікацій: МКХ-10, МКХ-11 та DSM-V.
2. В межах цієї класифікації обрати 1 нозологію і створити «портрет клієнта», який може звернутися за допомогою:
 - опишіть основні скарги, дискомфорт, страхи пацієнта;
 - запропонуйте типові фрази, які можуть бути присутні в спілкуванні із цим клієнтом з його боку;
 - опишіть «червоні прапорці» стану клієнта для оточення;
 - опишіть основні складнощі, із якими може стикнутися як фахівець у роботі з цим клієнтом, так і його оточення.

3. Готову роботу прикріпіть до гугл-класу.

Література:

1. Клевець Л. М., Хоменко В. І. Патопсихологія: практикум : навчальний посібник / Державний податковий університет. Ірпінь, 2024. 122 с.
2. Марута Н. О., Вітенко І. С., Кожина Г. М., Коростій В. І. та ін. Психіатрія (Підручник для магістрів та бакалаврів «Сестринська справа». К. : ВСВ «Медицина», 2013. 150 с.
3. Уханова А. І. Основи психіатрії : електронні методичні рекомендації до семінарських занять з курсу «Основи психіатрії» для здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти спеціальності 053 Психологія. Одеса, 2024. 29 с.
4. Федосєєв В. А., Проскуріна Т. Ю., Завгородня Н. І. Основи неврології та психіатрії [Електронний ресурс] : навч. посіб. Х. : Нац. аерокосм. ун-т ім. М. Є. Жуковського «Харк. авіац. ін-т», 2015. 79 с.
5. ICD-11 Beta Draft — Mortality and Morbidity Statistics. URL: <https://icd.who.int/browse/2024-01/mms/en>

Лекція 3. Техніка безпеки фахівця у випадку психореабілітації психічних розладів.

1. Заходи профілактики емоційного та професійного вигорання.
2. Основи психогігієни та саморегуляції для психолога-реабілітолога.
3. Етичні та правові аспекти забезпечення безпеки у роботі з пацієнтами (агресія, насильство у бік фахівця, ризик завдання шкоди, погрози).

Практичне заняття 3.

1. Аналіз клінічних випадків з психореабілітаційної практики.
2. Розробка індивідуального плану реабілітації для конкретного пацієнта.

СРС 3.

1. Самостійно розробити техніку безпеки фахівця, який надає допомогу клієнтові.
2. Орієнтуватися на випадок із самостійної роботи 2;
 - які «червоні прапорці» стану клієнта можуть свідчити про підвищення ризику завдання шкоди фахівцю?
 - який алгоритм дій фахівця у цьому випадку?
 - які етичні аспекти такого алгоритму?
 - до кого можна звернутися за додатковою допомогою?
 - як убезпечити себе від подібних випадків?
3. Алгоритм оформити у вигляді пам'ятки за допомогою інструменту Canva.com.

4. Прикріпити роботу і до гугл-класу.

Література:

1. Астремська І. В. Супервізія : профілактика та корекція емоційного вигорання працівників професій допомоги : монографія. Миколаїв : Вид-во ЧНУ ім. Петра Могили, 2024. 132 с.
2. Дуб В. Реабілітаційна психологія : методичні матеріали... Дрогобич, 2017. 92 с.
3. Про затвердження Державного стандарту соціальної реабілітації осіб з інтелектуальними та психічними розладами. Наказ Міністерства соціальної політики України від 17.12.2018 № 1901. Зареєстровано в Міністерстві юстиції України 18.01.2019 р. за № 66/33037.
4. Кошова І. В. Основи психологічної реабілітації : практикум. Ніжин : НДУ ім. М. Гоголя, 2017. 89 с.

Змістовий модуль 2. Комплексна реабілітація психічних розладів

Лекція 4. Комплексний підхід у психореабілітації осіб з психічними розладами.

1. Інтегрований підхід до реабілітації.
2. Поєднання медикаментозного лікування та психологічних втручань.
3. Принципи та методи соціальної реабілітації.
4. Роль сімейного оточення у відновленні пацієнта.
5. Психосвітні програми для родин.
6. Значення трудової зайнятості для соціалізації та відновлення.

Практичне заняття 4.

1. Основні психотерапевтичні техніки в реабілітації.
2. Освоєння елементів когнітивно-поведінкової терапії (КПТ) та раціональної терапії.
3. Відпрацювання технік релаксації та аутогенного тренування.
4. Обговорення ефективності різних технік на прикладах.

СРС 4.

1. Аналіз та розробка психокорекційної програми для сім'ї пацієнта з психічним розладом:
 - оберіть один із психічних розладів (наприклад, шизофренія, біполярний афективний розлад або деменція) та проведіть аналіз його впливу на сімейне оточення;
 - дослідіть, як конкретний розлад впливає на динаміку сімейних відносин;
 - проаналізуйте роль сімейного оточення у процесі одужання або дезадаптації пацієнта;

- знайдіть та опишіть приклади психоосвітніх програм для сімей, що існують в Україні та за кордоном;
 - на основі отриманих знань розробіть міні-програму психокорекції для сім'ї, що складається з 3-4 сесій;
 - включіть в програму елементи, що охоплюють як психоосвіту (наприклад, як розпізнати симптоми та надавати підтримку), так і практичні вправи (наприклад, техніки релаксації, елементи КПТ для роботи з сімейними конфліктами).
2. Підготуйте короткий виступ (до 10 хвилин) для представлення вашої роботи на семінарському занятті, що включатиме теоретичне обґрунтування та основні етапи розробленої вами програми.
 3. Прикріпіть роботу до гугл-класу.

Література:

1. Підлубний В. Л. Медико-психосоціальна допомога при психічних розладах : навчальний посібник. Запоріжжя, 2017. 80 с.
2. Медико-психологічні аспекти реабілітації й абілітації в епоху турбулентності. Збірник наукових праць / за заг. ред. О. А. Панченка. Київ : КВІЦ, 2021. 420 с.
3. Про затвердження Державного стандарту соціальної реабілітації осіб з інтелектуальними та психічними розладами. Наказ Міністерства соціальної політики України.
4. Кошова І. В. Основи психологічної реабілітації : практикум. Ніжин, 2017. 89 с.

Лекція 5. Психореабілітація при шизофренії та шизотипових розладах.

1. Особливості порушень:
 - Когнітивні порушення: увага, пам'ять, мислення.
 - Афективні та мотиваційні розлади (апатія, абулія).
 - Порушення соціального функціонування.
2. Програми психореабілітації:
 - Тренінги щоденного незалежного життя (ТДНЖ).
 - Тренінги соціальних навичок (ТСН).
 - Когнітивна психокорекція.

Практичне заняття 5.

1. Моделювання психоосвітніх бесід та консультацій.
2. Моделювання ситуацій для відпрацювання навичок підтримки хворого.

СРС 5.

1. На основі запропонованого викладачем випадку розробити програму тренінгу щоденного незалежного життя (ТДНЖ).

2. Готову роботу прикріпити до гугл-класу.

Література:

1. Кириченко Т. В. Реабілітаційна діяльність психолога з подолання деструктивних емоційних станів особистості в екстремальних ситуаціях. ГАБІТУС, 2023. № 55.
2. Кокун О. М. та ін. Основи психологічних знань про психічні розлади для військового психолога. Методичний посібник. К. : НДЦ ГП ЗСУ, 2018. 310 с.
3. Лефтеров В., Самара О. Особливості психологічної реабілітації осіб, які переживають травматичні події війни. Disaster and crisis psychology problems, 2022. № 1(3). С. 73.
4. Колесніченко О. С., Приходько І. І., Мацегора Я. В. Психологічна реабілітація військовослужбовців після виконання службово-бойових завдань в бойових умовах : монографія. Харків : НА НГУ, 2021. 75 с.
5. Романовська Л. Особливості психологічної реабілітації осіб, які пережили травматичні події. Науковий журнал «Психологічні травелогі», 2024.

Лекція 6. Психореабілітація при посттравматичному стресовому розладі (ПТСР).

1. Клінічна картина ПТСР та його особливості (визначення, етіологія, особливості, картина симптоматики, специфіка прояву в різних клієнтів).
2. Етапи психологічної реабілітації (трифазна модель).
3. Інноваційні підходи та перспективи: розгляд ефективності віртуальної реальності (VR) у терапії ПТСР.
4. Комплексні реабілітаційні програми: поєднання медикаментозного лікування, психотерапії, фізіотерапії, арт-терапії, тощо.

Практичне заняття 6.

1. Практичні вправи з психомалюнку.
2. Аналіз терапевтичного ефекту музики.
3. Застосування казкотерапії у роботі з пацієнтами.
4. VR: контрольоване середовище для експозиційної терапії.
5. Аналіз та групова дискусія.

СРС 6.

Розробити тренінг, спрямований на реабілітацію клієнтів з ПТСР:

1. Обрати цільову аудиторію (наприклад, студенти, військові).
2. Розробити структуру тренінгу (мета, завдання, кількість занять, зміст кожного заняття).
3. Детально описати вправи та техніки.
4. Прикріпити готову роботу до гугл-класу.

Література:

1. Богомолець О. В., Пінчук І. Я. та ін. Оптимізація підходів до надання психіатричної допомоги відповідно до сучасних потреб учасників бойових дій (Методичні рекомендації). Київ, 2014.
2. Кокун О. М., Агаєв Н. А., Пішко І. О. та ін. Психологічна робота з військовослужбовцями - учасниками АТО на етапі відновлення: Методичний посібник. К. : НДЦ ГП ЗСУ, 2017. 282 с.
3. Колесніченко О. С., Приходько І. І., Мацегора Я. В. Психологічна реабілітація військовослужбовців після виконання службово-бойових завдань в бойових умовах : монографія. Харків : НА НГУ, 2021. 75 с.
4. Назаренко І. І. та ін. Проблемні питання психологічної реабілітації ветеранів учасників антитерористичної операції та військовослужбовців операції об'єднаних сил в Україні (аналітичний огляд літератури). УКРАЇНА. ЗДОРОВ'Я НАЦІЇ. ОРГАНІЗАЦІЯ МЕДИЧНОЇ ДОПОМОГИ, 2019. № 1 (54). С. 48.
5. Лефтеров В., Самара О. Особливості психологічної реабілітації осіб, які переживають травматичні події війни. Disaster and crisis psychology problems, 2022. № 1(3). С. 73.

Змістовий модуль 3. Прикладні особливості реабілітації психічних розладів та психопрофілактика

Лекція 7. Реабілітаційні програми для пацієнтів з органічними розладами та деменцією.

1. Клінічні особливості органічних розладів: причини органічного ураження мозку (травми, інфекції, інтоксикації).
2. Когнітивні порушення при деменції.
3. Когнітивна реабілітація: вправи на тренування пам'яті, уваги, мислення; методики стимуляції когнітивних функцій.
4. Формування навичок догляду та підтримки пацієнта.

Практичне заняття 7.

1. Діагностика когнітивних, емоційних, поведінкових порушень.
2. Симуляція психореабілітаційної сесії з клієнтами із органічними розладами та деменцією.
3. Розробка програми підтримки пацієнта.
4. Аналіз помилок та відпрацювання алгоритму дій.

СРС 7.

1. Аналіз випадку клієнта з органічними розладами та деменцією:
 - причини порушень;
 - типовий психологічний портрет клієнта;
 - неочевидні ознаки порушень;

- «червоний маячок»: коли потрібно звернутися за допомогою?
 - маркери-прояви порушень в поведінці, емоціях, мовленні;
 - фактори ризику розвитку порушення;
 - шляхи профілактики;
 - запропонуйте конкретні кроки психологічної підтримки клієнта та його оточення.
2. Прикріпити готову роботу до гугл-класу.

Література:

1. Марута Н. О., Вітенко І. С., Кожина Г. М. та ін. Психіатрія (Підручник)... К., 2013.
2. Підлубний В. Л. Медико-психосоціальна допомога при психічних розладах... Запоріжжя, 2017. 80 с.
3. Федосєєв В. А., Проскуріна Т. Ю., Завгородня Н. І. Основи невротології та психіатрії... Х., 2015. 79 с.

Лекція 8. Психореабілітація клієнтів із порушенням сприйняття образу тіла.

1. Визначення та феноменологія.
2. Причини порушень.
3. Клінічні прояви.
4. Основні підходи до реабілітації (КПТ, тілесно-орієнтована терапія, психоосвітні програми, VR-технології).
5. Особливості роботи з різними категоріями клієнтів.

Практичне заняття 8.

1. Розробка алгоритму дій психолога: реабілітація після травм та операцій, робота з розладами харчової поведінки, групова терапія.
2. Відпрацювання алгоритму в групах.
3. Групова дискусія за результатами.

СРС 8.

1. Переглянути фільм «Щоденник Бріджит Джонс».
2. Описати, який тип порушення сприйняття образу тіла спостерігається в головній героїні.
3. Обґрунтуйте своє бачення.
4. Оберіть 1 підхід до допомоги клієнтці із розглянутих на занятті.
5. На основі розробленого на занятті алгоритму запропонуйте рекомендації для клієнтки, спрямовані на її психологічну підтримку.
6. Проаналізуйте ресурси клієнтки: що може допомогти в реабілітації, що — навпаки, може погіршити.
7. Готову роботу прикріпіть до гугл-класу.

Література:

1. Михайлов Б. В., Богомолець О. В. та ін. Інновації у медико-психологічній реабілітації учасників бойових дій та інших надзвичайних ситуацій (клінічна настанова) / Під заг. ред. проф. Б. В. Михайлова. Харків-Київ : «Укрпрофоздоровниця», 2019. 152 с.
2. Медико-психологічні аспекти реабілітації й абілітації в епоху турбулентності. Збірник наукових праць / за заг. ред. О. А. Панченка. Київ : КВІЦ, 2021. 420 с.
3. Пророк Н., Запорожець О. та ін. Основи реабілітаційної психології: подолання наслідків кризи. Навчальний посібник. Том 1. Київ, 2018. 208 с.
4. Кошова І. В. Основи психологічної реабілітації : практикум. Ніжин, 2017. 89 с.

Лекція 9. Профілактика психічних порушень в реабілітації.

1. Основні поняття та принципи профілактики: первинна (запобігання виникненню розладів), вторинна (рання діагностика та втручання) та третинна (запобігання рецидивам та зменшення наслідків).
2. Методи та технології профілактики.
3. Впровадження профілактичних програм в Україні та їх перспективи.

Практичне заняття 9.

1. Розробка алгоритму дій психолога на кожному з рівнів профілактики.
2. Аналіз наявних профілактичних програм.
3. Адаптація профілактичних програм до українських реалій.

СРС 9.

1. Завершити роботу, розпочату в СРС 1, додавши до неї профілактичний аспект.
2. Готову роботу прикріпити до гугл-класу.

Література:

1. Астремська І. В. Супервізія : профілактика та корекція емоційного вигорання працівників професій допомоги : монографія. Миколаїв : Вид-во ЧНУ ім. Петра Могили, 2024. 132 с.
2. Дуб В. Реабілітаційна психологія : методичні матеріали... Дрогобич, 2017. 92 с.
3. Кошова І. В. Основи психологічної реабілітації : практикум. Ніжин, 2017. 89 с.
4. Підлубний В. Л. Медико-психосоціальна допомога при психічних розладах... Запоріжжя, 2017. 80 с.

План занять та СРС для заочної форми

Лекція 1. Психічні розлади та їх нозологія: актуальне для роботи психолога в реабілітаційній роботі.

1. Визначення та ключові ознаки психічних розладів.
2. Історичні аспекти розуміння психічних захворювань.
3. Нозологія в психіатрії: основи класифікації психічних захворювань.
4. Загальна характеристика ендогенних, екзогенних та психогенних розладів.
5. Огляд основних груп розладів (шизофренія, афективні розлади, тривожні розлади, фобії, obsесивно-компульсивний розлад, органічні та симптоматичні психічні розлади, розлади особистості).

Практичне заняття 1.

1. Розбір клінічного випадку пацієнта: основні нозології.
2. «Симптом» і «синдром»: спільне та відмінне.
3. Основні виклики перед фахівцями в сучасній системі психореабілітації.

СРС 1.

1. Розробити інтелект-карту «Роль та місце психосоціальної реабілітації в системі сучасної психіатричної допомоги» за допомогою ресурсу padlet.com, де відобразити:
 - лаконічне та чітке визначення понять «психосоціальна реабілітація» та «психіатрична допомога», а також їх взаємозв'язок;
 - теоретичні засади: історія розвитку (від моральної терапії до мультидисциплінарного підходу), етичні принципи та правові норми (техніка безпеки фахівця);
 - перелік і короткий опис основних методів (арт-терапія, ігротерапія, тренінги соціальних навичок, психоосвітні програми, тощо);
 - особливості реабілітації при конкретних психічних розладах (шизофренія, ПТСР, органічні розлади та деменція);
 - взаємодія з медикаментозним лікуванням, роль мультидисциплінарної команди (психіатр, психолог, соціальний працівник);
 - соціальний аспект: соціальна та трудова реабілітація, реінтеграція пацієнтів у суспільство;
 - критерії оцінки: показники ефективності реабілітації (зменшення госпіталізацій, поліпшення якості життя) та державні стандарти якості послуг.

2. Матеріал доповнювати впродовж курсу з опорою на матеріал лекцій та семінарського заняття.
3. Готову роботу прикріпити до гугл-класу.

Література:

1. Дуб В. Реабілітаційна психологія : методичні матеріали до семінарських занять [для студентів ВНЗ]. Дрогобич, 2017. 92 с.
2. Кошова І. В. Основи психологічної реабілітації : практикум. Ніжин, 2017. 89 с.
3. Пророк Н., Запорожець О. та ін. Основи реабілітаційної психології: подолання наслідків кризи. Навчальний посібник. Том 1. Київ, 2018. 208 с.
4. Про затвердження Державного стандарту соціальної реабілітації осіб з інтелектуальними та психічними розладами. Наказ Міністерства соціальної політики України від 17.12.2018 № 1901.

Лекція 2. Клінічні та діагностичні основи. Комплексний підхід в психореабілітації.

1. Діагностичні класифікації: МКХ-10, МКХ-11 та DSM-V.
2. Міжнародна класифікація хвороб (МКХ-10, МКХ-11): розділ F.
3. Критерії діагностики та їх використання в Україні.
4. Діагностичний і статистичний посібник з психічних розладів (DSM-V).
5. Практичне застосування класифікацій та «Кейс-стаді» (основи).

Практичне заняття 2.

1. Практичні задачі із застосування МКХ-11 та DSM-V.
2. Відмінності між класифікаціями.
3. Розбір клієнтських випадків у роботі психолога.
4. Аналіз та рефлексія.

СРС 2.

1. Обрати одну з класифікацій: МКХ-10, МКХ-11 та DSM-V.
2. В межах цієї класифікації обрати 1 нозологію і створити «портрет клієнта», який може звернутися за допомогою:
 - опишіть основні скарги, дискомфорт, страхи пацієнта;
 - запропонуйте типові фрази, які можуть бути присутні в спілкуванні із цим клієнтом з його боку;
 - опишіть «червоні прапорці» стану клієнта для оточення;
 - опишіть основні складнощі, із якими може стикнутися як фахівець у роботі з цим клієнтом, так і його оточення.
3. Готову роботу прикріпіть до гугл-класу.

Література:

1. Білобровка Р. І. та ін. Методичні вказівки для практичних занять для студентів 4 курсу медичного факультету з психіатрії та наркології.
2. Клевець Л. М., Хоменко В. І. Патопсихологія: практикум : навчальний посібник. Ірпінь, 2024. 122 с.
3. Марута Н. О., Вітенко І. С., Кожина Г. М. та ін. Психіатрія (Підручник)... К., 2013.
4. Підлубний В. Л. Медико-психосоціальна допомога при психічних розладах : навчальний посібник. Запоріжжя, 2017. 80 с.
5. Федосєєв В. А., Проскуріна Т. Ю., Завгородня Н. І. Основи неврології та психіатрії. Х., 2015. 79 с.

Лекція 3. Техніка безпеки фахівця у випадку психореабілітації психічних розладів.

1. Заходи профілактики емоційного та професійного вигорання.
2. Основи психогігієни та саморегуляції для психолога-реабілітолога.
3. Етичні та правові аспекти забезпечення безпеки у роботі з пацієнтами.

Практичне заняття 3.

1. Аналіз клінічних випадків з психореабілітаційної практики.
2. Розробка індивідуального плану реабілітації для конкретного пацієнта.

СРС 3.

1. Самостійно розробити техніку безпеки фахівця, який надає допомогу клієнтові.
2. Орієнтуватися на випадок із самостійної роботи 2;
 - які «червоні прапорці» стану клієнта можуть свідчити про підвищення ризику завдання шкоди фахівцю?
 - який алгоритм дій фахівця у цьому випадку?
 - які етичні аспекти такого алгоритму?
 - до кого можна звернутися за додатковою допомогою?
 - як убезпечити себе від подібних випадків?
3. Алгоритм оформити у вигляді пам'ятки за допомогою інструменту Canva.com.
4. Прикріпити роботу і до гугл-класу.

Література:

1. Михайлов Б. В., Богомолець О. В. та ін. Інновації у медико-психологічній реабілітації учасників бойових дій та інших надзвичайних ситуацій (клінічна настанова). Харків-Київ, 2019.
2. Колесніченко О. С., Приходько І. І., Мацегора Я. В. Психологічна реабілітація військовослужбовців після виконання службово-бойових завдань в бойових умовах : монографія. Харків, 2021.

3. Астремська І. В. Супервізія : профілактика та корекція емоційного вигорання працівників професій допомоги : монографія. Миколаїв, 2024.
4. Медико-психологічні аспекти реабілітації й абілітації в епоху турбулентності. Збірник наукових праць... Київ, 2021.

Лекція 4. Комплексний підхід у психореабілітації осіб з психічними розладами.

1. Інтегрований підхід до реабілітації: взаємодія психолога, психіатра, соціального працівника та інших фахівців.
2. Поєднання медикаментозного лікування та психологічних втручань.
3. Соціальна та сімейна реабілітація.
4. Роль сімейного оточення та психоосвітні програми для родин.
5. Значення трудової зайнятості для соціалізації та відновлення.

Практичне заняття 4.

1. Основні психотерапевтичні техніки в реабілітації.
2. Освоєння елементів когнітивно-поведінкової терапії (КПТ) та раціональної терапії.
3. Відпрацювання технік релаксації та аутогенного тренування.
4. Обговорення ефективності різних технік на прикладах.

СРС 4.

1. Аналіз та розробка психокорекційної програми для сім'ї пацієнта з психічним розладом:
 - оберіть один із психічних розладів (наприклад, шизофренія, біполярний афективний розлад або деменція) та проведіть аналіз його впливу на сімейне оточення;
 - дослідіть, як конкретний розлад впливає на динаміку сімейних відносин;
 - проаналізуйте роль сімейного оточення у процесі одужання або дезадаптації пацієнта;
 - знайдіть та опишіть приклади психоосвітніх програм для сімей, що існують в Україні та за кордоном;
 - на основі отриманих знань розробіть міні-програму психокорекції для сім'ї, що складається з 3-4 сесій;
 - включіть в програму елементи, що охоплюють як психоосвіту (наприклад, як розпізнати симптоми та надавати підтримку), так і практичні вправи (наприклад, техніки релаксації, елементи КПТ для роботи з сімейними конфліктами).
2. Підготуйте короткий виступ (до 10 хвилин) для представлення вашої роботи на семінарському занятті, що включатиме теоретичне обґрунтування та основні етапи розробленої вами програми.

3. Прикріпіть роботу до гугл-класу.

Література:

1. Про затвердження Державного стандарту соціальної реабілітації осіб з інтелектуальними та психічними розладами. Наказ Міністерства соціальної політики України від 17.12.2018 № 1901.
2. Кошова І. В. Основи психологічної реабілітації : практикум. Ніжин, 2017. 89 с.
3. Пророк Н., Запорожець О. та ін. Основи реабілітаційної психології: подолання наслідків кризи. Навчальний посібник. Том 1. Київ, 2018.
4. Підлубний В. Л. Медико-психосоціальна допомога при психічних розладах. Запоріжжя, 2017.

Лекція 5. Комплексні реабілітаційні програми для специфічних психічних розладів.

1. Психореабілітація при шизофренії та шизотипових розладах.
2. Психореабілітація при посттравматичному стресовому розладі (ПТСР).
3. Реабілітаційні програми для пацієнтів з органічними розладами та деменцією.
4. Психореабілітація клієнтів із порушенням сприйняття образу тіла.
5. Профілактичні програми в роботі з психічними порушеннями.

Практичне заняття 5.

1. Групова робота: аналіз випадку та розробка комплексної програми втручання.
2. Розробка алгоритму роботи психолога.
3. Практичне відпрацювання навичок (рольова гра).
4. Обговорення та рефлексія.

СРС 5.

1. Оберіть два з чотирьох розглянутих на лекції психічних розладів (шизофренія, ПТСР, деменція, порушення образу тіла).
2. Проведіть порівняльний аналіз обраних розладів з точки зору їхніх основних симптомів, механізмів виникнення та впливу на соціальне функціонування особистості.
3. Дослідіть та опишіть різні підходи та методи психологічної реабілітації, що використовуються для роботи з кожним із розладів.
4. На основі теоретичного аналізу розробіть індивідуальний реабілітаційний план для гіпотетичного клієнта з кожним з обраних розладів.
5. Ваш план має містити:
 - коротка характеристика клієнта: вік, соціальний статус, основні скарги;
 - мета реабілітації: довгострокова і короткострокова;

- етапи реабілітації: наприклад, стабілізація, психокорекція, ресоціалізація;
 - конкретні методи та техніки: обґрунтуйте вибір когнітивно-поведінкової терапії, арт-терапії, тілесно-орієнтованих вправ або інших методів, враховуючи специфіку розладу;
 - критерії оцінки ефективності: як ви будете оцінювати прогрес клієнта.
6. Підготуйте коротку презентацію для обговорення на семінарському занятті:
 - презентація має чітко відображати різницю в підходах до реабілітації обраних вами розладів;
 - наголосіть на важливості індивідуального підходу та мультидисциплінарної взаємодії.
 7. Прикріпіть роботу до гугл-класу.

Література:

1. Богомолець О. В., Пінчук І. Я. та ін. Оптимізація підходів до надання психіатричної допомоги відповідно до сучасних потреб учасників бойових дій (Методичні рекомендації). Київ, 2014.
2. Кириченко Т. В. Реабілітаційна діяльність психолога з подолання деструктивних емоційних станів особистості в екстремальних ситуаціях. ГАБІТУС, 2023.
3. Кокун О. М., Агаєв Н. А., Пішко І. О. та ін. Психологічна робота з військовослужбовцями - учасниками АТО на етапі відновлення: Методичний посібник. К., 2017.
4. Назаренко І. І. та ін. Проблемні питання психологічної реабілітації ветеранів учасників антитерористичної операції... УКРАЇНА. ЗДОРОВ'Я НАЦІЇ..., 2019.

4. Засоби діагностики результатів навчання

Перелік питань для підсумкового контролю:

1. Чому реабілітація є інтегрованим та мультидисциплінарним процесом?
2. Обґрунтуйте, чому в процесі реабілітації важливе поєднання психологічних та медикаментозних втручань.
3. Охарактеризуйте роль соціального працівника в реабілітаційній команді.
4. Опишіть, як соціальна стигматизація впливає на процес відновлення пацієнта, і як її подолати.
5. Яка роль сім'ї в процесі реабілітації та які завдання психолога в роботі з сімейним оточенням?
6. Поясніть, що таке "реабілітаційний потенціал особистості" та від чого він залежить.
7. Наведіть приклади критеріїв оцінки ефективності психореабілітації.

8. Розкрийте значення трудової зайнятості для соціалізації та відновлення психічного здоров'я.
9. Опишіть особливості когнітивних порушень при шизофренії.
10. Що таке тренінг щоденного незалежного життя і для яких пацієнтів він є актуальним?
11. Назвіть 3 ключові симптоми ПТСР та поясніть їхній вплив на повсякденне життя.
12. Опишіть трифазну модель реабілітації при ПТСР.
13. Які інноваційні методи використовуються в реабілітації ветеранів з ПТСР?
14. Поясніть, у чому полягають виклики роботи з пацієнтами, які мають коморбідні розлади (наприклад, ПТСР та порушення образу тіла).
15. Охарактеризуйте основні клінічні прояви деменції.
16. Запропонуйте 3 приклади вправ для стимуляції когнітивних функцій у пацієнтів з деменцією.
17. Поясніть, що таке "психоосвітні програми" для родичів пацієнтів із деменцією.
18. Що таке "образ тіла" і чому його порушення є важливим аспектом для психореабілітації?
19. Назвіть та опишіть методи психореабілітації при порушеннях сприйняття образу тіла.
20. Чим відрізняються підходи до реабілітації при шизофренії та органічних розладах?
21. Охарактеризуйте ресоціалізацію як етап реабілітації.
22. Методи та техніки психореабілітації
23. Назвіть та охарактеризуйте основні психотерапевтичні техніки, що використовуються в реабілітації.
24. Поясніть, чому когнітивно-поведінкова терапія (КПТ) є основою багатьох реабілітаційних програм.
25. Опишіть механізм дії та показання для застосування аутогенного тренування.
26. Як ігротерапія та арт-терапія допомагають у роботі з психотравмою?
27. У чому полягає ефективність тілесно-орієнтованої терапії в реабілітації?
28. Поясніть, як бібліотерапія може бути використана в реабілітаційній програмі.
29. Які завдання вирішуються за допомогою рольових ігор у процесі реабілітації?
30. Охарактеризуйте особливості та переваги групової роботи в психореабілітації.
31. Назвіть ключові етичні принципи в роботі психолога-реабілітолога.
32. Поясніть, як і коли психолог має звернутися за супервізією.
33. Як оцінити ступінь складності випадку та прийняти рішення про звернення до інших фахівців?
34. Чому важливо підтримувати конфіденційність у роботі з клієнтом?
35. Яку роль відіграє інформована згода в реабілітаційному процесі?
36. Як побудувати довірчі відносини з пацієнтом, що має психотичні симптоми?

37. Назвіть 3 фактори, що свідчать про професійну некомпетентність психолога.
38. Складіть план першої реабілітаційної сесії для пацієнта з шизофренією.
39. Запропонуйте 3 вправи для роботи з порушенням образу тіла.
40. Як ви будете використовувати елементи КПТ для роботи з клієнтом, що має тривогу після травми?
41. Опишіть, як можна інтегрувати музикотерапію в реабілітаційну програму.
42. Обґрунтуйте, чому профілактичні програми є важливою складовою в роботі з психічними порушеннями.
43. Як війна в Україні впливає на психологічні потреби в реабілітації?
44. Назвіть основні завдання психоосвітніх програм для сімей.
45. Які існують державні стандарти соціальної реабілітації в Україні?
46. У чому полягають виклики та перспективи розвитку психореабілітації в Україні?
47. Розробіть алгоритм дій психолога в ситуації, коли клієнт перебуває в кризовому стані.
48. Як психолог може працювати з пацієнтом, що має суїцидальні думки, в контексті реабілітації?
49. Поясніть, у чому різниця між фізичною та психологічною реабілітацією.
50. Які методи реабілітації будуть ефективними для людей, що пережили техногенні катастрофи?
51. Як ви б пояснили клієнту, що таке психологічна реабілітація?
52. Запропонуйте комплексний реабілітаційний план для пацієнта з біполярним афективним розладом.
53. Які, на вашу думку, ключові навички необхідні сучасному психологу-реабілітологу?
54. Як ви б провели групове заняття для людей, що прагнуть відновити соціальні зв'язки після тривалого періоду ізоляції?
55. Опишіть, як психолог може використати елементи storytelling у реабілітації.
56. Чому важливо враховувати культурні особливості клієнта при складанні реабілітаційної програми?
57. Яким чином цифрові технології (наприклад, віртуальна реальність) можуть бути використані в психореабілітації?
58. Запропонуйте, як у своїй роботі психолог може використовувати технології віртуальної реальності (VR) та доповненої реальності (AR) для реабілітації, наприклад, при фобіях або ПТСР.
59. Обґрунтуйте, чому психологічна гігієна є невід'ємною частиною професійної діяльності психолога-реабілітолога і які конкретні кроки вона включає.
60. Опишіть, як можна провести оцінку потреб клієнта та його сім'ї на початковому етапі реабілітації, використовуючи різні інструменти та враховуючи принципи мультидисциплінарного підходу.

5. Оцінювання

Види контролю: поточний, підсумковий.

Умови допуску до підсумкового контролю: виконання всіх завдань, призначених для семінарських занять та самостійної роботи.

Методи контролю: усне опитування, письмовий контроль, тестовий контроль.

Форма контролю: іспит.

Правила набору балів – система оцінювання успішності студентів побудована на кумулятивному принципі, що дозволяє протягом курсу накопичити до 100 балів. Ці бали можуть бути отримані за виконання завдань поточного контролю, а також за результатами підсумкового контролю.

Максимальна кількість балів, що може бути отримана за кожну тему, встановлюється індивідуально:

Теми	Максимальна оцінка на практичному занятті для денної форми	Максимальна оцінка за СРС для денної форми навчання	Максимальна оцінка на практичному занятті для заочної форми навчання	Максимальна оцінка за СРС для заочної форми навчання
1	3	4	4	8
2	3	4		
3	2	4	4	8
4	2	4		
5	2	4	4	8
6	2	5		
7	2	5	4	8
8	2	5		
9	2	5	4	8
Підсумок	20	40	20	40
Залік	40		40	

Автоматичне зарахування підсумкового контролю можливе для студентів, які за результатами поточного оцінювання набрали 60 або більше балів. Цей результат відповідає оцінці «задовільно» за національною шкалою або «Е» за шкалою ECTS. Студенти, які досягли цього порогу, можуть за власним бажанням скласти іспит для підвищення загального балу.

Для студентів, які набрали менше ніж 60 балів, складання іспиту є обов'язковим. Іспит проводиться у тестовій формі. Перелік питань до іспиту надається заздалегідь.

Шкала оцінювання

Оцінка	Оцінка за шкалою ECTS
--------	-----------------------

в балах	Оцінка за національною шкалою	Оцінка	Пояснення
90-100	відмінно	A	відмінне виконання
82-89	добре	B	вище середнього рівня
75-81		C	загалом хороша робота
67-74	задовільно	D	Непогано
60-66		E	виконання відповідає мінімальним критеріям
0-59	незадовільно	FX	необхідне перескладання

Фінальна оцінка успішності здобувача освіти формується як сума балів, отриманих за результатами поточного семестрового контролю та екзаменаційного оцінювання.

У випадку незадовільного результату, процедура повторного складання іспиту (переатестації) дозволяється двічі. Перша спроба переатестації відбувається безпосередньо у викладача, що викладав дисципліну. Друга та остання спроба передбачає складання іспиту перед спеціально сформованою екзаменаційною комісією, склад якої затверджується деканом факультету.

6. Політика курсу

1. Освітній процес реалізується на засадах прозорості, доступності, наукової обґрунтованості та взаємної відповідальності всіх його учасників. Успішне опанування дисципліни вимагає безперервної активної участі здобувачів освіти в усіх аудиторних заняттях. Атмосфера лекційних і семінарських занять сприяє формуванню творчого мислення, конструктивній критиці та академічній дискусії, що можливе лише за умови попередньої підготовки на основі рекомендованих джерел.
2. Виконання самостійної роботи є обов'язковою компонентою навчального плану, особливо для студентів заочної форми навчання. Для здобувачів стаціонару обсяг такої роботи визначається як необхідна умова для набору залікових балів. Завдання слід подавати через визначену електронну систему у встановлені терміни. Несвоєчасна подача робіт передбачає застосування штрафних санкцій у вигляді зниження балів, а систематичні (понад три випадки) порушення термінів можуть призвести до анулювання результатів за відповідне завдання.
3. Здобувачам освіти рекомендовано вести конспект, який має містити основні тези лекцій та опрацьовані матеріали з рекомендованих першоджерел до семінарських занять. Конспект має бути чітко структурованим відповідно до тематичного плану дисципліни.
4. Усі письмові роботи підлягають перевірці на предмет академічного плагіату. Звертається увага, що плагіат є порушенням не лише наукової етики, але й чинного законодавства. Роботи, що містять понад 30% текстових запозичень, не підлягають оцінюванню. Участь усіх членів групи

в дискусіях та представленні результатів групових робіт є обов'язковою, що дозволяє продемонструвати не лише виконання завдання, але й здатність обґрунтувати отримані результати, висновки та ключові аспекти роботи.

5. Поведінка здобувачів освіти під час занять регламентується загальними правилами внутрішнього розпорядку навчального закладу та нормами соціальної взаємодії. Не допускається використання ненормативної лексики, переривання викладача або колег, несанкціоноване пересування по аудиторії, а також використання мобільних пристроїв для особистих розмов чи соціальних мереж.
6. Підсумковий бал за дисципліну формується на основі результатів поточного та підсумкового тестування, оцінок за самостійну роботу. Обов'язковими критеріями для врахування також є відвідування занять, активна участь у семінарах та відсутність систематичних пропусків чи запізнень.
7. В умовах дистанційного навчання комунікація між викладачами та здобувачами освіти здійснюється з використанням відповідних електронних технологій, зокрема через мережу Інтернет та електронну пошту. Консультативна підтримка надається науково-педагогічним працівником або шляхом звернення з письмовим запитом на офіційну електронну пошту деканату dekanat@kibit.edu.ua.

ГУГЛ-КЛАС

<https://classroom.google.com/c/NzQ0ODQzNjU4MDcx?cjc=wknfoz7>